

AUSTRALIA LÅ
EN LANG OG
FARLIG SJØREISE
FRA EUROPA,
MEN DA
EUROPEERNE
ENDELIG NÅDDE
FREM HIT, GAV
OPPDAGERE SEG
SNART I KAST
MED BÅDE
KONTINENTETS
SUMPER OG
ØRKENER.

OVERSIKT OVER OSEANIA

FRA ÅR 400 E.KR. SEILTE POLYNESERE OVER STILLEHAVET. DE FORFLYTTET SEG GRADVIS FRA ØY TIL ØY. TRE HUNDRE ÅR SENERE FANT FERDINAND MAGELLAN HAVET FOR EUROPEERNE.

Noen tidlige europeiske oppdagere nådde frem til Australia, men James Cook var den første som innså at han hadde funnet et nytt kontinent, i 1770. Snart begynte nybyggerne å komme, men regnskogene i nord og ørkenen midt i landet ble gravsted for mange.

UNDER LUPEN
Hvis varme og tørst ikke tok livet av en oppdager som krysset den australske ørkenen, kunne det pioner gjorde det. I nord ventet sumper fulle av krokodiller, malaria og tett jungel.

HVORFOR DRO DE DIT?

- **LAND:** Tidlige reisende i Stillehavet seilte fra øy til øy på leting etter et nytt hjem.
- **HANDEL:** Handelsmenn ønsket å finne en rask vei til Øst-Asia – akkurat som Columbus håpet på!
- **VITENSKAP:** James Cook reiste ut for å spore bevegelsene til planeten Venus, registrere lokalt plante- og dyreliv og finne "det ukjente landet i sør".
- **EROBRINGER:** På 1800-tallet var oppdagerne mer interessert i å bygge imperier enn i vitenskap eller handel.

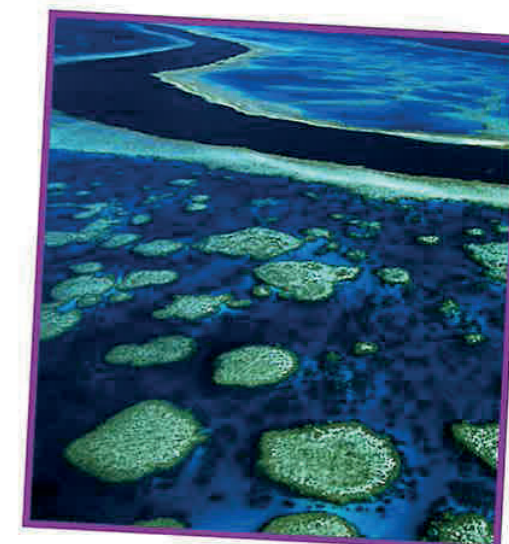

Den tykke mangroveskogen i de nordlige delene av Australia gjorde det umulig for oppdagere å reise fra innlandet og ut til kysten.

NØKSEL

HOVEDRUTER

- Cook
- Flinders
- Burke og Wills
- Leichhardt
- Interessante steder

▲ Great Barrier Reef er en turistattraksjon i dag – men for tidlige oppdagere var det et farlig sted, der mange skip led havsnød.

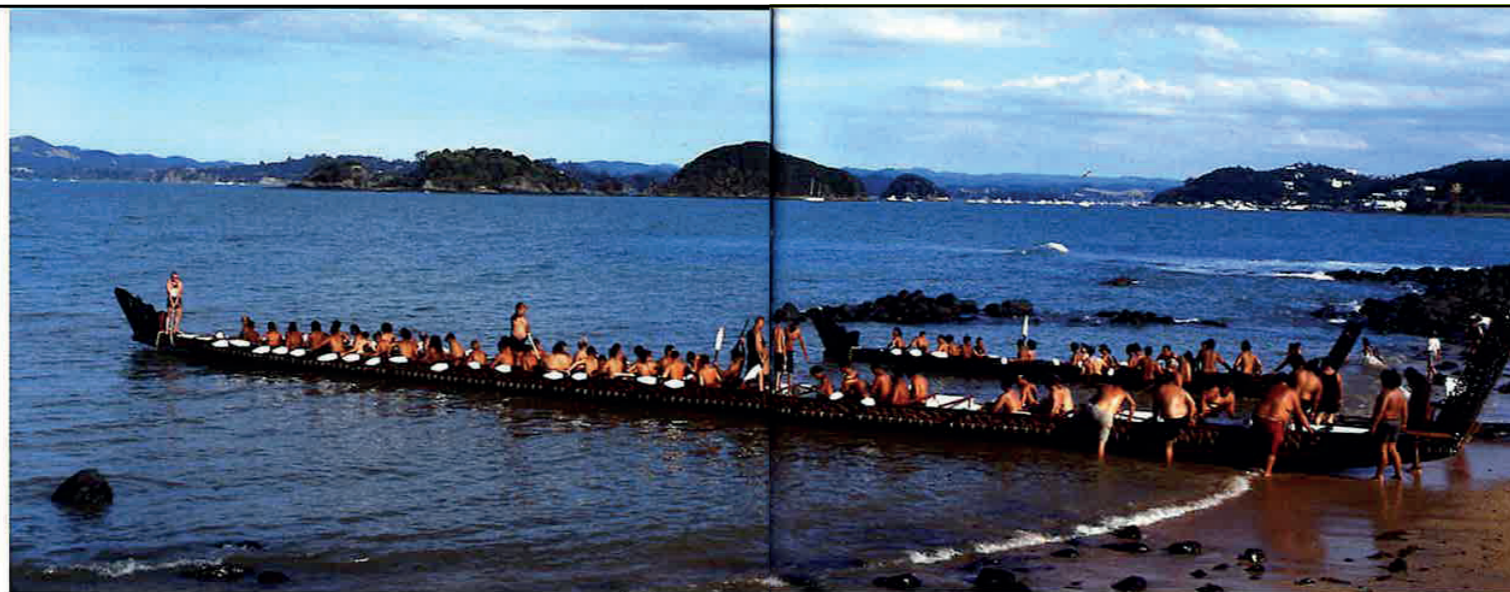
Kartet viser ikke grenser eller alle moderne navn på land.

JAMES COOK

26. AUGUST 1768 REISTE JAMES COOK UT I SKIPET ENDEAVOUR. MÅLET HANS VAR Å REGISTRERE BEVEGELSENE TIL PLANETEN VENUS NÅR DEN PASSERTE FORAN SOLEN. DET BESTE STEDET Å OBSERVERE DENNE SJELDNE HENDELSE FRA, VAR TAHITI, EN ØY SØR I STILLEHAVET.

Åtte måneder senere nådde Cook bestemmelsesstedet sitt. Her registrerte han bevegelsene til Venus før han åpnet en pakke med hemmelige ordrer. I disse ble han bedt om å lete etter "Terra Australis". Mannskapet på Endeavour kjempet seg derfor sørover til det iskalde vannet gjorde at hendene deres frøs fast i tauverket. Cook vendte da østover, og 6. oktober 1769 fant han øyene som vi i dag kaller New Zealand. Cook tilbrakte seks måneder med å kartlegge kysten, deretter satte han kursen hjemover igjen. Tre uker senere så han land igjen. Cook hadde oppdaget Australia!

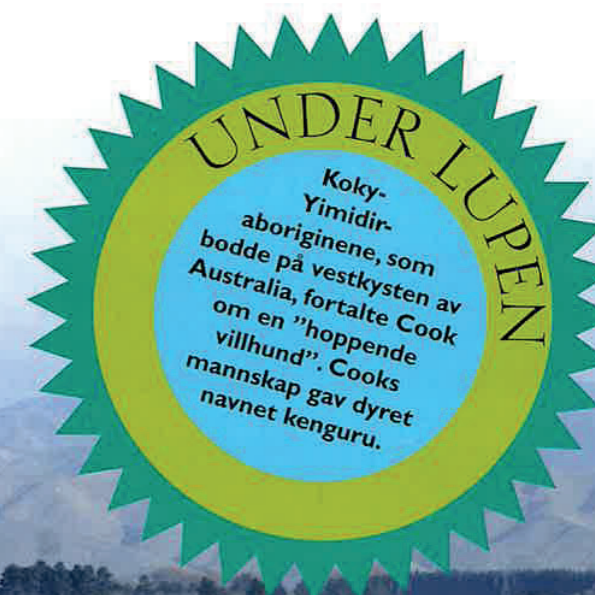

▲ Cook forsøkte hardt å vinne tilliten til den lokale befolkningen. Han oppnådde et livslangt vennskap med maoriene på New Zealand.

▼ På sin andre reise til Stillehavet fikk Cook se de fantastiske, enorme statuene, eller moai som de også kalles, på Påskeøya.

FARLIGE DAGER

Da Cook seilte nordover langs østkysten av Australia, gikk Endeavour på grunn på korallene på Great Barrier Reef. Selv om skipet løsnet og fløt av igjen, hadde det store lekkasjer. Men Cook klarte å få et segl bundet rundt kjølen på skipet. Mannskapet fikk skipet inn på grunnere vann, der de kunne reparere det, og snart kunne Cook seile tilbake over revet mot det vi i dag kaller Indonesia. Da de kom dit, ble hele mannskapet syke med malaria og dysenteri!

▲ Cook hadde med seg et team av vitenskapsfolk, blant annet botanikeren Joseph Banks. Da Endeavour først kastet anker utenfor Australia, fikk kysten navn etter alle de nye plantearterne Banks fant der, nemlig Botany Bay.

Navn: James Cook
Født: 27. oktober 1728, Marston, England
Død: 14. februar 1779, Hawaii

Kjent for: På tre fantastiske reiser oppdaget Cook mer om jordens overflate enn noen annen oppdager. På sin første reise (1768–71) fant han Australia og kartla kystlinjen av New Zealand – alle de 3860 kilometerne! Kartene hans var så nøyaktige at de fremdeles var i bruk 120 år senere. På sin andre reise (1772–75) utforsket Cook Stillehavet, besøkte Påskeøya og seilte helt rundt Antarktis, selv om han aldri så det. På den tredje reisen (1776–79) lette Cook etter Nordvestpassasjen rundt Canada og Alaska. Denne reisen endte med ulykke da Cook ble drept av hawaiere etter en krangel over en stjålet båt.